

Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap

nieuwsbrief · nummer 4 · juni 2020

'De liefhebber van boekbanden zal in 2020 niets te kort komen.' Zo openden we de vorige nieuwsbrief, niet vermoedend dat een virus onze plannen zou dwarsbomen en de algemene ledenvergadering, het symposium in Antwerpen en de bandensalon in Castricum in het voorjaar niet zouden kunnen plaatsvinden. Wij hopen dat iedereen de voorbije maanden in veiligheid en goede gezondheid heeft doorstaan en vol goede moed voorzichtig de draad weer heeft opgepakt nu de maatregelen om het virus tegen te gaan weer kunnen versoepelen.

De meeste voorjaarsactiviteiten hebben we verschoven naar het najaar. Uiteraard moeten we bij de organisatie ervan rekening houden met de dan geldende maatregelen van de overheden en de protocollen die gevolgd dienen te worden bij de instellingen die ons ontvangen. Hoewel alles onder voorbehoud zal zijn, willen we binnenkortst mogelijke plannen in de hoop elkaar later dit jaar weer te treffen. De Algemene Ledenvergadering zal op 5 september plaatsvinden in het Huis van Hilde in Castricum en zal gevolgd worden door een bandensalon over de daar bewaarde 'verdrongen boekbanden' uit een scheepswrak dat voor Texel werd gevonden. Het symposium *De (on)zichtbare boekband* zal plaatsvinden op 6 november in Antwerpen. Inschrijvingen worden opnieuw geopend in september, maar houd er rekening mee dat er zich reeds 100 deelnemers hebben aangemeld. Meer informatie vindt u in de agenda.

Ondertussen gaan de werkzaamheden aan onze website voort. We hebben recent enkele nieuwe pagina's gecreëerd waar u als gebruiker ook informatie voor kunt aanleveren. Voortaan vindt u op onze website een pagina voor digitale Bandensalons, een pagina met links naar websites waar boekbanden worden getoond en een pagina met boekbandenhumor. Via info@boekbandengenootschap.nl ontvangen wij graag uw bijdragen.

Aan onze vraag om ons uitbundig te *liken* op Facebook is gehoor gegeven. Blijf ons bestoken met interessante berichten, zodat wij samen de boekband meer onder de aandacht kunnen brengen van specialisten en geïnteresseerden!

Wij hopen u dit najaar allen weer in goede gezondheid terug te zien.

Het bestuur

Symposium: De (on)zichtbare boekband

Keynote-lezingen van Jan Storm van Leeuwen en Femke Prinsen. 15-minuten presentaties van Herre de Vries, Wytze Fopma, André Geurts, Dirk Imhof, Eliza Jacobi, Elizabeth Nijhoff Asser, Rens Top, Marike van Roon en Lieve Watteeuw.

Inschrijven kan vanaf september weer via de website van de [Universiteit Antwerpen](https://www.universiteit-antwerpen.nl).

Meer informatie over het congres vindt u op deze website of op de website van het [Boekbandengenootschap](https://www.boekbandengenootschap.nl).

Agenda

In de huidige situatie is het moeilijk om activiteiten te organiseren. Wijzingen zijn dus mogelijk. Het best controleert u de informatie op de websites van de betreffende organisatoren, voordat u plannen maakt.

Activiteiten van het Boekbandengenootschap

5 september 2020 · Algemene Ledenvergadering · [Huis van Hilde](#) · Castricum
5 september 2020 · Bandensalon: Verdrongen boekbanden · [Huis van Hilde](#) · Castricum
17 oktober 2020 · Demonstratie: Perkament maken · Dick Timmerman · Wierden
6 november 2020 · Symposium De (on)zichtbare boekband · [Universiteit Antwerpen](#) · Antwerpen
2021 · Bandensalon: Boekbanden uit de abdij van Tongerlo · Koninklijke Bibliotheek · Den Haag
2021 · Bezoek aan de [Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience](#) · Antwerpen

Tentoonstellingen in België en Nederland

***** 2 maart 2020 tot 15 augustus 2020** · *De vos Reynaerde te kijk gezet in 64 hedendaagse boekbanden* · [Athenaeumbibliotheek](#) · Deventer · *met 12 boeken gebonden door leden van het Boekbandengenootschap*
***** 22 augustus 2020 tot 27 september 2020** · *De vos Reynaerde te kijk gezet in 64 hedendaagse boekbanden* · [Bibliotheek](#) · Sint-Niklaas · *met 12 boeken gebonden door leden van het Boekbandengenootschap*
**** 6 november 2020** · *Boekkunst van de Academie Berchem Beeldende Kunsten* · Universiteit Antwerpen · Antwerpen
*** 4 december 2020 tot 21 februari 2021** · *Helden in harnas: Ridderromans. Van Karel ende Elegast tot de Rode Ridder* · [Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience](#) · Antwerpen
***** juni 2021** · *Les quatre éléments* · [Bibliotheca Wittockiana](#) · Brussel

Boekbindbeurzen

11 oktober 2020 · [Bürgerzentrum Engelshof](#) · Keulen
29 november 2020 · [t Bau-huis](#) · Sint-Niklaas

(naam) = betrokken lid BNB
 *** = boekbandenaanrader

Bezoek: De vos Reynaerde te kijk gezet

Op de drempel van de 85ste Boekenweek opende de Stichting Handboekbinden de grootste boekbindersexpositie van het jaar. Vierenzestig boekbinders – waaronder elf leden van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap – hebben de nieuwe, door Rob Koch verzorgde uitgave van het dertiende-eeuwse dierenepos *Van den vos Reynaerde* op een unieke wijze ingebonden. Deze 64 handgebonden boeken worden, naast enkele bijzondere historische exemplaren, in 2020 tentoongesteld in de Athenaeumbibliotheek in Deventer en in de Bibliotheek van Sint-Niklaas. Ter gelegenheid van de opening van de tentoonstelling organiseerde de Stichting Handboekbinden een mini-symposium over het middeleeuwse boek op 29 februari, met voordrachten van Rik Van Daele, Astrid Beckers en Jos Biemans.

Een geïllustreerd verslag van deze boeiende namiddag vindt u op onze website.

De catalogus van de tentoonstelling is te koop via de [Stichting Handboekbinden](#).

In het rek

MS.8932: A Medieval Embroidered Folded Almanac – Jacqui Carey, 2018

De [Wellcome Library](#) in Londen beheert een van de belangrijkste collecties boeken voor de studie van de geschiedenis van de geneeskunde. Aan een van de handschriften uit deze collectie heeft textielspecialiste Jacqui Carey een boek gewijd. Handschrift 8932 is een middeleeuwse gevouwen almanak en bevat daarnaast een kopie van John Somers *Kalendarium*. Peter Gumbert noemde zulke gevouwen boekjes 'bat books', een type boek dat, afgaande op het aantal voorbeelden dat hij heeft gevonden, een aanzienlijke verspreiding heeft gekend. Niet alleen de binding van handschrift 8932 is bijzonder, ook de bekleding valt onmiddellijk op: het bevat de oudst bewaarde geborduurde band uit Engeland. Carey heeft de taak op zich genomen om deze uitdagende band te 'onttrafelen'. Aan de hand van kleurenillustraties beschrijft ze in 176 pagina's hoe deze almanak in elkaar zit, 'inviting the reader to investigate the depth of the artefact rather than skim the surface with an initial appraisal.' Hoewel het moeilijk is om voor deze complexe binding een stapsgewijze instructie aan te bieden waarmee de moderne binder aan de slag kan gaan, wordt er voor sommige onderdelen een werkbeschrijving gegeven.

Het boek is uitgegeven door de [Carey Company](#) en kost £24,95.

Uit het rek

Een bijzonder vodge – Astrid Beckers

Meestal krijgen boeken aandacht voor hun band omdat deze mooi is, bijvoorbeeld door de zeldzame materialen die gebruikt zijn, de mooie stempeling, blind- of gouddruk, het keurspel of het handwerk van uitermate hoog niveau. In deze bijdrage wil ik u graag voorstellen aan een boekje dat klein, dun en vies is. Er is absoluut geen sprake van enig boekbindvakmanschap, er is zelfs geen professionele boekbinder aan te pas gekomen. Voor het ongeoevende oog is dit boekje niet meer dan een 400 jaar oud vodge, maar ik vind het prachtig.

Het boekje uit 1590 bevindt zich in het Regionaal Archief Nijmegen in het archief van het Kapittel van de Sint-Stevenskerk van Nijmegen. Het bevat zowel een register van huwelijksafkondigingen als een zielboek, een register van overledenen voor wie in de kerk gebeden werd. In de literatuur wordt dit boekje kortweg aangeduid als het Zielboek, hetgeen ik hier ook zal doen.

Het Zielboek is maar één katren dik en telt slechts vier dubbelbladen. De omslag van perkament is er rechtstreeks aan vastgenaaid met een paar steken. Wat de omslag zo bijzonder maakt, is dat het maculatuur is, hergebruikt perkament. In dit geval is het een blad dat afkomstig is uit een handschrift met de *Canon Medicinae*.

Lees verder op onze [weblog](#).

Nieuw op de website: wij geven een rondje!

Digitale Bandensalon: Ronde boeken
 Als u niet naar de Bandensalon kunt gaan, komt de Bandensalon naar u toe! Wij nodigen u daarom van harte uit onze eerste [digitale Bandensalon](#) te bezoeken, waar **Astrid Beckers** u een interessante selectie historische en moderne ronde boeken toont. Zelf een digitale Bandensalon cureren? Dat kan! Laat het ons weten via info@boekbandengenootschap.nl.

Bibliotheekbezoek vanuit uw luitel zetel

Om interessante boeken in buitenlandse bibliotheken te bewonderen, hoeft u binnenkort niet meer op reis. Het Boekbandengenootschap wil een platform creëren op haar website waar u met enkele klikken een volledige boekenkast te zien krijgt. Via geannoteerde links zal op dit platform worden verwezen naar websites van bibliotheken die afbeeldingen van boekbanden aanbieden. Om dit overzicht zo volledig mogelijk te maken, hebben wij u hulp nodig. Kent u een website die niet mag ontbreken op dit platform? Laat het ons weten via info@boekbandengenootschap.nl.

Lachen met boekbanden

Zoals de afbeelding hiernaast toont, lenen boekbanden zich voor humor (zie [website](#)). Maar bestaan er meer voorbeelden van boekbanden-humor? Bent u, bijvoorbeeld, wel eens rare restauraties tegengekomen of zijn er boekbind-blunders die u met ons wilt delen? Zitten er comedianten tussen de conservatoren? Wij zijn benieuwd naar wat u ons hierover kunt bijbrengen. En mocht u door het hier getoonde voorbeeld geïnspireerd zijn tot een grammaticaal correcte herinrichting van uw boekenkast, dan ontvangen wij graag een foto via info@boekbandengenootschap.nl.

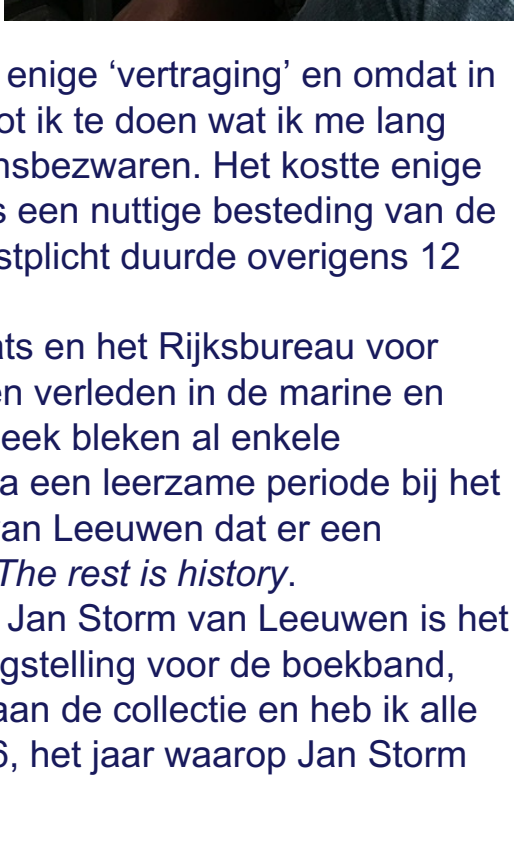

Even voorstellen

Mijn naam is **Rens Top**. Ik ben sinds de oprichting betrokken bij het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap en vervul nu de functie van secretaris. Na mijn middelbare schooltijd heb ik wat gearzeld voordat ik een definitieve studiekeuze maakte. Het werd kunst-geschiedenis. Naar ik later ontdekte, bleek dat voor menigeen de twijfelde aan zijn kunstenaarschap een welkome ontsnapping. Vooral de toegepaste kunsten hadden mijn belangstelling, ornamentleer vond ik een boeiend deelgebied. Ik herinner mij interessante colleges over Russisch avant-garde keramiek, middeleeuwse haardplaten, de introductie van het stalenbuismeubilair in Nederland en het belang van de archeologie voor de introductie van neostijlen. Kortom, een uiterst divers terrein, waardoor het lastig bleek het juiste spoor te blijven volgen. Daarbij had ik 'iets met boeken', maar ik kan me niet herinneren gedurende mijn studietijd één interessante boekband gezien te hebben.

Genoemde diversiteit, alles was immers interessant, zorgde voor enige 'vertraging' en omdat in dat verre verleden de dienstplicht nog volop functioneerde, besloot ik te doen wat ik me lang daarvoor had voorgenomen: een beroep doen op de wet gewetensbezwaren. Het kostte enige moeite, maar als erkend gewetensbezwaarde zocht ik vervolgens een nuttige besteding van de mij opgelegde 14 maanden vervangende dienst (de officiële dienstplicht duurde overigens 12 maanden).

Het Museum Mesdag, waar ik graag kwam, had echter geen plaats en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie had destijds een directeur met een verleden in de marine en nam liever geen dienstweigeraars aan. Op de Koninklijke Bibliotheek bleken al enkele dienstweigeraars werkzaam en ik kon er probleemloos terecht. Na een leerzame periode bij het Depot van Nederlandse Publicaties tipte een collega Jan Storm van Leeuwen dat er een dienstweigeraar beschikbaar was, die iets van ornamenten wist. *The rest is history*. Geïnspireerd door de leerzame en intensieve samenwerking met Jan Storm van Leeuwen is het eerder genoemde 'iets met boeken' geconcretiseerd in een belangstelling voor de boekband, het boek als object. Sinds de zomer van 1983 ben ik verbonden aan de collectie en heb ik alle initiatieven, tentoonstellingen e.d. van nabij meegemaakt. In 2006, het jaar waarop Jan Storm van Leeuwen met pensioen ging, werd ik conservator.

Even voorstellen

Mijn naam is **Toon Van Camp**. Sinds 2012 ben ik lid van het Boekbandengenootschap. Sinds 2000 startte ik mijn opleiding Manueel Boekbinder/Vergulder aan het Centrum voor Volwassenenonderwijs (C.V.O.) te Gent. Sindsdien school ik me elk jaar bij, voornamelijk in het Verenigd Koninkrijk. Begin 2011 richtte ik Boekbinderij Toon Van Camp op en volgend jaar (2021) bestaat ze alweer 10 jaar! In die jaren is de handboekbinderij sterk gegroeid, met een atelier in het hartje van Antwerpen en een tweede atelier in de maak aan de rand van de stad. Het vervaardigen van handgebonden boeken en het restaureren van boekbanden is voor mijn boeiende combinatie tussen hoofd en handen, tussen kennis en vaardigheid. Ik ben ten zeerste overtuigd dat het ambachtelijk handgebonden boek nog een mooie toekomst heeft en ik ben zeer verheugd om elke dag mooie projecten waar te mogen maken.

Meer informatie is te vinden via mijn [website](#) en mijn [blog](#).

Contact

Voor het aanmelden van tentoonstellingen en congressen voor deze nieuwsbrief kunt u contact met ons communicatieteam (Astrid Beckers, Daniël Ermens, Eefje Roodenburg) opnemen via:

info@boekbandengenootschap.nl.

Voor vragen aan het bestuur of om lid te worden van het Belgisch-Nederlands Boekbandengenootschap, kunt u terecht bij Rens Top via: secretaris@boekbandengenootschap.nl.

Bij vragen over financiële zaken en het lidgeld helpt Jan Bosch u graag verder via:

penningmeester@boekbandengenootschap.nl.